

Գ Ր Ա Կ Ա Ն

Մ Շ Մ Ա Ն Մ Ա Ն Մ Ա Ն Մ Ա Ն Մ Ա Ն

Ե Ր Կ Ր ՈՐ Դ Գ Ի Ր Ք

Միևջեի հոս վարն արտերու, պարն աստղերու
Արդ քեզ կ'երգեմ, Սպանդարամետ, ու քու հետ
Պիտի երգեմ թաւաթուփերն անտառուտ
Եւ ազգատոհմն յամրաբուսիկ ձիթենույն:

Հոս եկուր, ո՛վ հրնծանեան հայր, ամէն ինչ
Լեցուն է հոս քու շնորհներով. կը ծաղկին
Մարգերն յըղի քեզ՝ ուռաւետ աշունով.
Լի տաշտերուն մէջ կը փրփրի այգեկութն,
Ո՛վ հրնծանեան հայր, արի հո՛ս եկուր, օ՛ն,
Փութով հանէ մոլկերդ, եւ հետը ներկէ
Նոր գինիով քու բոկանի սրունքներդ:

Ձարմն ալլարուն է ծառերուն՝ ըսկիզբէն,
Փանգի ոմանք անբրնարար մարդոցմէ՝
Ինքնարոյս են, եւ կը գրաւեն դաշտորան
Հեռուն՝ լափերը գալարուն գետերուն:
Ինչպէս ճրկուն մոշին, ցարասը ճապուկ,
Կախմախն, ուռին լընակապոյտ տերեւով:
Մաս մ'ալ կ'իլնէ կ'աճի ցանուած սերմերէ,
Ջերդ շագանակը բարձրուղէշ, եւ շոճին՝
Անտառներուն յաղթահասակը՝ ձօնուած
Արամազդի, եւ կաղնիներն՝ որոնցմէ,
Հիլլենաստանը պատգամներ կը խընդրէր:
Եւ ուրիշներ կը տեսնեն շուրջը իրենց
Թաւ անտառներ՝ բլրած իրենց արմատէն.
Ինչպէս կընձնին, կեռասներն. եւ դափնին
Պառնասական՝ կը զարգանայ դեռ մանուկ
Լայնածաւալ հովանիին տակ իր մօր:
Նախուստ բնութիւնն հետեւեցաւ այդ կարգին
Եւ այդ կարգով կը կանաչնան մէն մի ծառ
Եւ մէն մի թուփ եւ դիցանուէր թաւուտներն:

Ուրիշներ ալ կան՝ զորոս փորձն հանճարեց.
Աս՝ մայրերուն դեռ քննչենի մարմինէն
Շառաւիղներ կըտրեց մըխեց հողէն ներս.
Ան՝ իր արտին մէջ թաղեց արմ՝ ունջ ու տակ,
Չորս ճեղքուած ցիցեր, շերտեր կամ սրածայր.
Եւ ուրիշներ ալ կը սպասեն որ կըքեն
Բարունակներն աղեղնածեւ, եւ ողջ ողջ
Թաղեն զիրենք իրենց բլնիկ երկրին մէջ:

Ուրիշներ պէտք անգամ չունին արմատի,
 Եւ յատանողը բնաւ երբեք չ'երկմտիր
 Ամենաբարձրը ճիւղն հողին յանձնելու.
 Մինչև իսկ կոճղը կըտրուած՝ կոճողուած
 Զիթենիին, զարմանալիք նորասրահ
 Արմատ տրւաւ եւ չորցած փայտը շարլեց:
 Մ'ենք կը տեսնենք նաեւ յաճախ՝ որ ճիւղերն
 Այս ինչ ծառին՝ ըլլան ուրիշ ծառի ճիւղ,
 Եւ այս առանց որեւիցէ վընասի,
 Եւ տանձենին փոխարուստած բերէ մեզ
 Պատուաստ՝ անբուն խընձոր, եւ չո՛ւմը կոպնուտ
 Շառագունի շիկնի կարմիր շըլորով:

Արդ եկէք, ո՛վ երկրագործներ, սորվեցէք
 Մըշակումներն իւրաքանչիւր տեսակին,
 Ու վայրի միրգն անուշցուցէք պատուաստով
 Հողերը թող բնաւ անօգուտ չըմընան.
 Իսմարը պէտք է որ որթով պըմնուի,
 Եւ Տարունոնը մեծ հագնի ձիթենի:
 Հասիր եւ դուն, ո՛վ Մեկենաս, ո՛վ պարծանք
 Էւ համբաւին մեր մեծ բաժին արդարակ,
 Եւ ձեռնարկած գործիս ընկեր եղիր ինձ,
 Եւ թրոշելով առազաստներդ պարզէ
 Բաց ծովուն վրայ, Բայց ես չունիմ միտք ու կամք
 Ամէն ինչ իմ տաղերուս մէջ ծրարելու.
 Ո՛չ, թէեւ ես ունենայի հարիւր հատ
 Լեզու, հարիւր բերան ու ձայն երկաթի:
 Հասիր ու մօտ քերէ ափին եզերքէն,
 Յամաքն առձեռն մեզ պատրաստ. ես ըզքեզ
 Պիտի չըբռնեմ կեղծուպատիր երգերով
 Ոչ ալ երկայն նախամուտով պատիպատ:
 Ինքնեկ բուսնող ծառերն որ վեր կը ցըցուին
 Դէպ ի աշխր լուսաւոր, յիրաւի
 Անբեղնաւոր են, բայց կ'աճին ծիծաղկոտ
 Եւ հըզօրեղ. զի հողին մէջ է բնութիւնն:
 Իսկ եթէ մէկը պատուաստէ ասոնք եւս
 Կամ տեղերնին փոխած զանոնք զետեղէ
 Փորուած փոսի մը մէջ, բնութիւնը վայրի
 Կը մերկանան, եւ անձանձիր խընամըով
 Ինչ արուեստի ալ որ կանչես դուն զիրենք
 Փութանակի զան պիտի բուստեւէդ:
 Նոյնը պիտի ընէ նաեւ ստեղն ամուլ՝
 Որ կ'ելլէ խոր արմատներէն, եթէ դուն
 Տեղափոխես զայն արձակ՝ լայն դաշտերում,
 Արդ մօրը բարձրը սաղարթներն ու ճիւղեր
 Թողլով շուքի մէջ զայն՝ արգելք պիտ' ըլլան
 Անոր աճման ու խամբեն պտուղն ու բերողն:

Ծառը սակայն բուսած ցանուած սերմերէ
Դանդաղ կ'աճի, եւ պիտի տայ հովանի
Էւ շուք թռռանդ թռռներուն. պտուղներն ալ
կը խորթանան՝ մոռցած նախկին հիւթն իրենց,
Եւ կը բերէ այգին մըրգուզ ողկոյզներ՝
Որս եւ ապուռ թռռներուն. Եւ արդ զուն
Պէտք է թափեալ ամէն ճիգերդ ու ջանքերդ,
Դրնես բոլորն ալ փոսերու մէջ կարգաւ
Ու մըշակես յոգնավաստակ խընամքով:

Բայց կը սիրեն ձիթենիներն յառաջ գալ
Մեծ ճիւղերէ. տաշտաթաղէ՝ որթատունկն,
Բստուարաբուն ոստերէ՝ մուրտը Պափեան.
Բայց կարծրատորր արքայկաղնին կը սերի
Չաչէ, եւ մեծ հացին եւ ծառն հովանուտ
Հերակլէսի պսակին, կաղնին՝ քառնեան
Հօր եւ նաեւ արմաւենին բարձրածաղկ.
Եւ եղեւինն որ վըտանգները ծովուն
Պիտի տեսնէ մօտէն ու կուրծք տայ անոնց,
Կը պատուաստուի նաեւ խոշոր մաթղենին
Բնկուզի գողորր պըտուղով, եւ ամուլ
Սօսին բերաւ ցուցուց առոյգ խընձորներ.
Փիճին յաճախ կասկենիի, եւ հացին
Տանձենիի ճերմակ ծաղկով ձիւնացան,
Եւ կընձնիին տակ կոտրեց խոզը բալուտ:

Ծառ պատուաստելը կամ պըտկել՝ պարզ մէկ չէ.
Քանզի հոն՝ ուր շառաւիղները՝ պատած
Նուրբ պըտուկները՝ կեղեւէն կ'ելլեն դուրս,
Կը բացուի նեղ խինձ մը ծունկին մէջ իսկ հոն.
Օտար ծառին պտուկն անկէ ներս կը մուծեն,
Որ հոն տամուկ թաղանթին մէջ զարգանայ:
Կամ կը ճեղքեն դարձեալ ծունկերն անվարակ,
Եւ հաստ փայտին մէջ կը բանան երթիթով
Ճամբայ մը խոր, ուր կը մըլին բերրի մորճն.
Եւ ոչ երկայն ատեն, եւ մեծ ծառն ահա
Նետուեցաւ վեր երկինք ուժեղ ճիւղերով,
Եւ հիացաւ սաղարթներուն վըայ իր նոր,
Եւ միբերունն որ հարազատ չեն իրեն:

Բաց ասկէ չեն հոմասեր ո՛չ կընձնիներն
Հըգօրիչ, ո՛չ ուռնին, ո՛չ եւ ներգիւնն
Եւ ոչ ալ ճետն իդայազարմ նոճերուն.
Ոչ ալ պարարտ ձիթենիները կը ծնին
Նըմանակերպ, բարաբներն, բոլորշին
Եւ ան՝ զոր դեռ եւրս դառն հատ կը ճընչեն,
Ոչ խընձորներն 'ւ Ալկինոյեան դարաստներն,
Ունին նոյն մի բողբոջն, եւ ոչ ալ տանձներն
Ասորնական եւ Կրոստոմեան բըռնալիբ:

Ձեն կախուիր մեր տուններէն նոյն ողկոյզներն
 Որ կը քաղէ Լենրոս որթէն Մեթիֆեան.
 Կան այգիները Թաստսի, կայ դարձեալ
 Մարէոփտեան սպիտակ այգին, դէպ յարմար
 Ասոնք պարարտ հողի, անոնք՝ անօսրի.
 Եւ շահաւէր չամշեղէնի փըսթիֆեանն
 Ու նուրբ Լազունն, որ դեղեւէ պիտի ոտքն
 Օր մ'եւ լեզուն կապէ կարկէ՝ դանդաշուն,
 Կայ ծիրանին, կայ վաղահասն, եւ քեզ ինչ
 Երգով պիտի նրագեմ ես, ո՛վ Ռիտեանդ,
 Բայց փալեռնեան մառաններէն աւելի
 Ձրլլայ խրոխտաս, կան եւ որթերն Ամինեան,
 Գինի ուժեղ՝ տոկուն որոնց Տըմուրս
 Տեղիք կու տայ եւ փանէոս արքան ինք.
 Եւ Արգենին կըրսեր որուն հետ ոչ ոք
 Կըրնայ մըրցիլ ոչ ծորանքին ծաւալին
 Եւ ոչ այնքան տարիներու տոկալուն,
 Եւ ես ըզքեզ պիտի՝ ընէի՝ երբեք զանց,
 Ո՛վ աստուածոց՝ և աղանդերաց սեղանին
 Ընտրական զարդը՝ Հոռոյայինդ, եւ ժոխուրն
 Ողկուզաւէտ եւ ուռուցիկ հատերով.
 Բայց անհամար տեսակներուն ոչ թիւ կայ
 Եւ ոչ անուն, եւ ինչ օգուտ թուելէն,
 Եւ մէկն ուզէ եթէ գիտնալ, ուզել է
 Գիտնալ հատերն աւազուտին հոգմայոյզ
 Լիբէական ծովուն վըրայ, կամ ճանշնալ
 Քանի՛ կոհակ յոնիական կը դիմէ
 Դէպ ի ափունք՝ Եւրոսը երբ մուկեցին
 Մըրըրկաշունչ նաւերուն վրայ խոյանայ,
 Թրգմ. Հ. Ա. ՂԱՅԻՍԵԱՆ

Գ Ի Տ Ա Կ Ա Ն

Մ Ի Զ Ա Տ Ն Ե Ր Ո Ւ Ե Ի Օ Զ Ե Ր Ո Ւ Թ Ո Յ Ն Ե Ր Ը

Խոսյմ ուսման իշամեղուներու, մեղունեւ
 րու, ձիապիծակներու.

Ահա ծաղիկներու եղանակն է, արդէն
 մեղուները, ձիապիծակներն և իշամեղուն
 ները բազմազբաղ կը բզզեն և կը սպառ-
 նան իրենց խայթոցներով. իժերը ա-

րևուն տակ կը տաքնան անհոգութեամբ,
 և միևնոյն ատեն անոնց թոյնին մահաբեր
 ուժը կը բորբոքի. Վայ այն անխոհմ
 ձեռքին՝ որ կ'երկնայ դէպի այն ծաղիկը,
 որուն հիւթը կը ծծէ թոյնով զինուած
 միշտաւ. վայ այն ոտքին որ անհոգաբար
 ահաւոր սողունին հանգիստը կը խանգա-